

РАЗВОЈ ДЕЧИЈЕГ ГОВОРА ОД РОЂЕЊА ДО ТРЕЋЕ ГОДИНЕ

Развој дечијег говора је веома сложен и осетљив процес , могућ је искључиво у условима људског окружења , кроз комуникацију. *Комуникација је процес размене идеја и информација између пошиљаоца и примаоца.* Кроз комуникацију са околином дете развија језик. Зато породица има највећу улогу у процесу дечијег развоја , јер се у породици природно подразумева и развој говора. Природна тежња да тражимо контакт са другима испољава се од самог рођења. Дете сазнаје о себи из начина на који је прихваћено, цењено и вољено. Потребна му је помоћ одраслих да би приметило везу која постоји између догађаја и осећања и како би догађаје преточило у речи.

Дете учи како се шта каже , али и шта одрасли са којима се комуницира очекују од њега . Према понашању одраслих оно распознаје да ли су га разумели , а уколико нису , сигнализира , тражећи неки други начин који ће околина разумети.

Развој детета се одвија кроз интеракцију биолошких чинилаца и фактора средине. *Добре биолошке услове за говор чине нормална функција и грађа нервног система и говорних органа , добар слух , вид и уредан психомоторни развој. Међутим , средински чиниоци су пресудни у одређивању тока и исхода развоја детета.* Одговарајућим утицајима средине могуће је обликовати и одредити исход развоја детета. Улога окружења детета је веома значајан фактор за развој матерњег језика , јер убрзава дететово учење а тиме и развој.

Родитељи често нису упућени да за *развој говора и језика постоји такозвани критични – најосетљивији период , који траје од рођења до треће године живота ,јер је тада развој веома интезиван.То је период када се формира темељ за развој говора .* Сваки ниво развоја говора и језика је везан за одређени узраст . Ако се тај период пропусти , тешко се надокнађује .

Када је дете проговорило?

Дечији говор почиње да се развија од самог рођења и код већине деце говорни развој се одвија следећим током : након *фазе кричања* која почиње самим рођењем и траје 4-7 недеља , у другом месецу почиње *гласовна игра-гукање* , у којој беба ствара извесне гласове и слоге. Беби треба омогућити да што више гуче , јер на тај начин вежба говорне органе , развија покрете усана , језика и меког непца . У периоду од 6-9 месеца почиње *период брбљања* , када гласови почињу да личе на гласове матерњег језика. Беба слуша говор мајке и околине , визуелно прати покрете говорних органа и покушава да их опонаша. У овом периоду беба почиње да се служи гестовима и почиње да запажа везу између речи и ствари. Родитељи би требало да се беби обраћају говором , да именују ствари из непосредне околине јасно и разговетно.

У периоду између 9 – 12 месеца јавља се *прва реч* . То је период када дете свесно употреби одговарајућу реч за одређену ствар. Дете прво схвата говор околине , па тек онда почиње и само да изговара. За разумевање , а затим и свесно изговарање првих речи и реченица , важно је како се одрасле особе обраћају детету , како су расположене и каква је средина у којој дете одраста и развија се.

Дете је проговорило. Како се говор и језик развијају даље?

Између прве и друге године развој говора се одвија веома брзо. Дете разуме и извршава , у почетку , једноставне налоге, а при крају друге године и два задатка у исто време . Од 12. месеца када се служило појединачним речима које су имале функцију целе реченице , дете проширује речник , те на крају овог периода користи много више речи (речник броји око 70-150 речи па и више). Са 24. месеца дете води дијалог са одраслим особама и говор је разумљив за ужу социјалну средину. Негде око другог рођендана дете комуницира са својим најближима и то кратким реченицама , састављеним од две , три речи. Сада наступа период наглог богаћења речника али и усавршавања реченице. То му са једне стране омогућава да постављањем питања дође до потребних одговора , а са друге стране ставља га у ситуацију иницијатора разговора.

Са три године се завршава један веома важан период у развоју комуникативних способности детета. Дете усваја основу , базу матерњег језика. Када напуни три године његов речник ће садржати више стотина речи (250-500 речи) а разумеће још и више. До краја треће године очекује се да дете разговара са људима из ужег и ширег окружења говором који је скоро потпуно разумљив за слушаоца.

Као што је већ речено , развој говора је сложен процес и захтева стрпљење , упорност и истрајност. *Говор се не развија “преко ноћи “ већ је потребно време како би дете усвојило и обогатило речник. Свако дете има свој темпо развоја. Уколико родитељи имају сумње везане за развој говора детета , најбоље је да се посаветују са логопедом. Не треба чекати да проблеми буду исувише очигледни свима у околини да би се дете одвело логопеду.*

Аутори :

Марија Кери Кутлешић , логопед

Јелена Драмлићанин Кабић , логопед , реедукатор психомоторике